

Brabants Agrarisch Jongeren Kontakt
Postbus 100
5201 AC 's Hertogenbosch

's Hertogenbosch, 30 mei 2019

Aan:
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Betreft: Zorgen om Uitvoeringsprogramma 'Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij'

Geacht College,

Via deze brief wil het Brabants Agrarisch Jongeren Kontakt (BAJK) haar zorgen uiten over jonge veehouders in Brabant in relatie tot het "Uitvoeringsprogramma Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij" dat de provincie Noord-Brabant in 2017 heeft geïmplementeerd.

We zien dat sommige middelen niet effectief genoeg zijn en dat sommige producten voor jonge boeren zelfs niet eens zijn geïmplementeerd. Graag lichten we dit toe in onderstaande motivatie om aan te tonen dat de situatie zorgelijk is en dat deze doelgroep verdere ondersteuning behoeft.

Ondersteunende maatregelen

In onze brief van d.d. 21 september 2017 hebben wij al aangegeven dat de jonge landbouwersregeling (Jola) structureel wordt overschreven, er beperkte investeringsmogelijkheden zijn en er bovendien een beperkt budget ter beschikking wordt gesteld per openstelling (budget €560.000). Het lijkt alsof destijds weinig met onze alarmering is gedaan omdat nu inderdaad in de vierde openstelling Jola, blijkt dat er 2,1 miljoen euro meer is aangevraagd dan er beschikbaar is. Daarmee streeft de Provincie haar doel voorbij om vernieuwing en innovatie te stimuleren en te implementeren.

Ten aanzien van de laatste openstelling zijn meerdere investeringsmiddelen toegevoegd die direct in relatie staan tot de versnelling transitie veehouderij, zoals nieuwe RAV-codes in melkvee- en varkenshouderij. Na overleg met uw Provincie blijkt dat er voornamelijk is ingeschreven op de emissiearme vloeren voor de melkveehouderij (92 aanvragen) en zonnepanelen (24 aanvragen). In een logische redenering gaat het per melkveebedrijf om gemiddeld meer dan €100.000 om alle roosters voor diercategorie 100 te vernieuwen. Beleidsmedewerkers van uw provincie hebben al aangegeven dat er niet kan worden voorzien in alle aanvragen en dat andere budgetten niet toegeschoven kunnen worden aan deze Jola-openstelling. Hier zijn wij als BAJK enorm van geschrokken en we zullen nader toelichten waarom.

Het NAJK inventariseert na iedere openstelling de ervaring en mening over de Jola, welke tevens teruggekoppeld worden aan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Echter, los van de uitgebreide administratieve last en het schrappen van sommige investeringsopties waar toch een aanvraag voor is ingediendⁱ, blijkt dat investeringen waarvoor subsidie is aangevraagd niet gedaan (kunnen) worden. Er is dus ruimschoots budget aangevraagd, wat niet voor een andere openstelling kan worden gebruikt. En dat precies nu, in een cruciaal jaar waar jonge Brabantse veehouders die door willen, vóór 1 januari 2020 een aanvraag ingediend moeten hebben. Juist in deze vierde openstelling zijn meer veehouderijinvesteringen toegevoegd om jonge boeren tegemoet te komen. Als BAJK staan we erop dat de Provincie haar zeer hoge ambities ondersteunt met de financiële ondersteuning die daarvoor nodig is wat nu niet het geval is.

De ondersteunende maatregelen zoals ze opgesteld zijn in de factsheetⁱⁱ hebben om die reden voor jonge boeren in Brabant te weinig toegevoegde waarde. In eerste instantie waren middelen zoals (i) de POP-3, (ii) het Nationaal Groenfonds, (iii) jonge veehouderij regeling (uiteindelijk First Movers regeling) en (iv) het communicatietraject bedoeld om innovatie en aanpassing te stimuleren. Uiteindelijk is voor deze doelgroep enkel de Jola beschikbaar (via de POP-3) waarin beperkte investeringen mogelijk zijn doordat vooralsnog vele emissiearme systemen nog in een onzekere testfase zitten. De 'First-Movers' zit inmiddels vol en het Nationaal Groenfonds betreft een bancaire lening waarin achtergesteld vermogen beschikbaar wordt gesteld voor veelal grote/innovatieve investeringen. Jonge boeren die willen voldoen aan de wet- en regelgeving hebben geen voordeel bij een bancaire financiering wat in een later stadium de bedrijfsovername kan belemmeren. Los daarvan is vaak het rendement een probleem in de agrarische sector en niet enkel de vermogenspositie. Deze investeringen werken kostprijsverhogend met een negatief effect op het rendement en toekomstperspectief van de onderneming.

We kunnen concluderen dat onze leden worstelen met het voortzetten van het familiebedrijf omwille van bovenstaande knelpunten en wrijvingen. De overheid, belangenorganisaties en de voedselketen moeten een toekomstperspectief beiden voor jonge agrariërs.

Hoe nu verder?

Met de nadere inwerkingtreding van de 'Versnelling Transitie Veehouderij' voorzien wij onvrede en onrust onder onze leden. De 1.100 Brabantse agrarische jongeren en potentieel bedrijfsopvolgers moeten voldoende ondersteund worden om te kunnen voldoen aan het nieuwe veehouderijbeleid. De Gedeputeerde Staten vinden de vervroegde maatregelen volgens hun zegge realistisch en haalbaar, echter zien we in de praktijk nog heel veel haken en ogen. Met name door de zeer beperkte tijd die we hebben om het bedrijf conform wet- en regelgeving te hebben gerealiseerd. Met andere woorden, er moet op kort termijn meer budget beschikbaar worden gemaakt om deze kostprijsverhogende investeringen te kunnen doen. Dit kan via een aanvullend budget op de Jola, een nieuwe provinciale regeling die met spoed wordt opgezet en/of door clausules in andere regelingen in te bouwen waarin deze doelgroep meer opties heeft. We staan zo met onze rug tegen de muur, terwijl de verwachtingen veel te ambitieus zijn bij een gebrek aan middelen.

Nogmaals wil ik verwijzen naar onze brief van 21 september 2017 waarin wij het volgende hebben geschetst als ideale situatie:

'Provincie luistert serieus naar diverse belangen en ondersteunt in maatschappelijke vraagstukken

Wij, als jonge ondernemers willen graag constructief meedenken over hoe onze bedrijven het beste binnen onze leefomgeving en landschap geïntegreerd kunnen worden. Voor een vitale leefomgeving is het van levensbelang dat er voldoende ruimte is voor een grote diversiteit aan agrarische ondernemers en ondernemingen zowel in stedelijk gebied als op het platteland. Hieronder een aantal punten

- 1) *In de toekomst moet het mogelijk zijn voor alle agrarisch ondernemers om te kunnen ondernemen*
Benodigd: Mogelijk maken van opzetten van nieuwe verdienmodellen voor agrarische ondernemers

- 2) *De provincie geeft ruimte om nieuwe huisvestingssystemen, technieken en managementmaatregelen toe te passen waar voor de ondernemers een verdienmodel aan zit*
Benodigd: Versoepeling regelgeving voor toepassen van nieuwe systemen:
 - *Maximale grens van bouwblok veranderen in bebouwd oppervlakte om mogelijk te maken van uitloop binnen het bouwblok*
 - *Innovatieve huisvesting van dieren waar emissies bij de bron aangepakt worden*

3) *De overheid stimuleert ondernemers om te innoveren in plaats van continu stapeling van maatregelen.*

Benodigd: Subsidie voor innovatieprojecten voor nieuwe huisvestingssystemen die goed zijn voor omgeving; denk aan:

- *Huisvestingssystemen waar mest en urine gescheiden worden*
- *Huisvestingssystemen waar mest direct uit de stal wordt afgevoerd*
- *Mest verwerken tot producten met meerwaarde.*
- *Robuuste watersystemen die bestand zijn tegen klimaatverandering*

4) *Provincie ondersteunt in de investeringen die de ondernemer doet voor hogere duurzaamheid (score op BZV) en onder de aandacht brengen in de maatschappij.*

Denk aan:

- *Zonnepanelen*
- *Asbest verwijderen*
- *Mestverwerking per bedrijf*
- *Mechanisatie die ervoor zorgt dat mest beter benut/opgenomen wordt door de planten'*

Wij zien dit vooralsnog als een goed werkend agrarisch systeem in Brabant. Geef ons die ruimte en geef ons de middelen om de transitie daadwerkelijk te realiseren. Vooralsnog vinden we dat wij genoeg handreikingen doen, maar deze niet actief worden opgepakt door uw Staten.

Graag zien wij dat er op zeer korte termijn een inventarisatie wordt gemaakt over middelen die mogelijk nog in te zetten zijn voor jonge boeren in Brabant. Deze gehele doelgroep, sterker nog de agrarische beroepsgroep in Brabant, is hier enorm bij gebaat. Wij willen met u het gesprek aangaan en vooral actief meedenken in realiseerbare en praktisch toepasbare systemen waarin wij een toekomstbestendig bedrijf kunnen voeren. Jonge boeren zijn de toekomst. In samenwerking met uw Staten kunnen we voorzien in een duurzame voedselproductie.

Hoogachtend,

H.A.G. van den Boomen

Voorzitter Brabants Agrarisch Jongeren Kontakt

ⁱ NAJK, (2018, mei 9) *NAJK Investeringslijst JOLA moet uitgebreider*. Opgeroepen via NAJK: <https://www.najk.nl/2018/05/09/investeringslijst-jola-moet-uitgebreider/>

ⁱⁱ Provincie Noord-Brabant, (2019) *Ondersteunde maatregelen*. Opgeroepen via: Provincie Noord-Brabant: <https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/platteland/agrofood-in-brabant/versnelling-transitie-duurzame-veehouderij/ondersteunende-maatregelen>